

CEE A

Matka i dziecko. Odrębności odpowiedzi ustrojowej

pod redakcją
prof. dr. hab. med. Janusza Andresa,
dr. hab. med. Krzysztofa Kobylarza prof. UJ
i dr. med. Krzysztofa Zająca

Kraków
9–12 czerwca 2021

Redakcja naukowa: prof. dr hab. med. Janusz Andres, dr hab. med. Krzysztof Kobylarz prof. UJ,
dr med. Krzysztof Zając

Ośrodek Regionalny CEEA w Krakowie
31-501 Kraków, ul. M. Kopernika 17
tel./faks 12 424 77 97, tel. 12 424 77 98
e-mail: msandres@cyf-kr.edu.pl

Autorzy dołożyli wszelkich starań, aby informacje dotyczące standardów klinicznych i dawek leków były zgodne z aktualnie obowiązującą praktyką. Jednakże ani autorzy, ani tłumacze, redaktorzy czy wydawca nie są odpowiedzialni za to, jak ewentualne błędy w tekście publikacji lub interpretacja tekstu publikacji mogą wpływać na wykonywane procedury kliniczne i leczenie schorzeń opisanych w niniejszej publikacji. Zastosowanie procedur opisanych w publikacji w konkretnej sytuacji klinicznej leży w gestii i odpowiedzialności zawodowej lekarza. Trzeba również zaznaczyć, że w świecie ciągłego postępu nauki, zmian regulacji prawnych dotyczących terapii oraz efektów ubocznych stosowanych leków Czytelnik jest zmuszony do skonfrontowania praktyki klinicznej z ww. informacjami. Niektóre leki i urządzenia medyczne opisane w tej publikacji nie posiadają bądź posiadają ograniczoną rejestrację medyczną w Polsce. Potwierdzenie faktu rejestracji leku bądź urządzenia medycznego stosowanego w terapii danego schorzenia leży w gestii lekarza opiekującego się pacjentem.

© Copyright by Authors, Kraków 2021

ISBN 978-83-66027-75-6

Przygotowanie do druku:
© FALL
ul. Garczyńskiego 2, 31-524 Kraków
tel. 12 413 35 00, 502 022 027
www.fall.pl, fall@fall.pl

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za zawartość merytoryczną artykułów.

Spis treści

Hubert Huras	
Krwotok poporodowy. Postępowanie – leczenie operacyjne i farmakologiczne.	
Aktualny stan wiedzy	7
Justyna Grzyborowska	
Analgezja rodzącej. Fizjologia bólu porodowego i opcje leczenia	19
Justyna Grzyborowska	
Anestezja położnicza w wybranych stanach zagrożenia życia	33
Agnieszka Jastrzębska	
Znieczulenie do cięcia cesarskiego – co nowego?	61
Krzysztof Zając	
Stan przedrzucawkowy	75
Miłosz Jankowski	
Sepsa w położnictwie	99
Joanna Zdziarska	
Zaburzenia krzepnięcia krwi w położnictwie	113
Jarosław Woróń	
Leczenie farmakologiczne w ciąży i po porodzie. Bezpieczeństwo matki i dziecka . .	139
Agnieszka Jastrzębska	
Choroby układowe w ciąży ze szczególnym uwzględnieniem chorób serca	149
Krzysztof Kobylarz	
Dziecko – dorosły: różnice w anatomii i fizjologii	179
Marzena Zielińska	
Standardy znieczulania dzieci i zapobieganie zdarzeniom krytycznym	187

Alicja Bartkowska-Śniatkowska Analgosedacja u dzieci, zapobieganie powikłaniom ze strony OUN	191
Marzena Zielińska Płynoterapia, utrata krwi i uzupełnianie płynów u dzieci i noworodków	207
Alicja Bartkowska-Śniatkowska Wpływ znieczulenia ogólnego ciężarnej na rozwój dziecka	217
Andrzej Piotrowski Zaburzenia oddychania i techniki wentylacji u noworodków i dzieci	229
Krzysztof Kobylarz Problemy anestezjologiczne u noworodka z krytyczną wadą serca	241
Ilona Batko Analgезja regionalna u dzieci. Wybrane zagadnienia	251
Anna Studzińska Znieczulenia noworodka	283
Rafał Drwiła Kardiomiopatia okołoporodowa – co nowego?	297
Krzysztof Zajac Wnioski z 65-letniej bazy danych zdarzeń krytycznych i zgonów położniczych (MBRRACE) i innych. Najważniejsze publikacje z dziedziny anestezji położniczej z ostatnich 3 lat	307
Krzysztof Kobylarz Ból pooperacyjny i jego leczenie	325

Drogie Koleżanki i Koledzy,

Szanowni Państwo

Po ponadrocznej przerwie w szkoleniach stacjonarnych spowodowanej pandemią w nietypowym dla naszego Ośrodka, bo czerwcowym terminie, witamy serdecznie Uczestników kursu CEEA nr 4 *Matka i dziecko, Odrębności odpowiedzi ustrojowej*, organizowanego przez Ośrodek Krakowski Europejskiego Szkolenia Ustawicznego w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii zgodnie z programem ustalonym przez Komitet Europejskiej Edukacji w Anestezjologii i Intensywnej Terapii Europejskiego Towarzystwa Anestezjologii i Intensywnej Terapii (CEEA/ESAIC). Mamy nadzieję, że wymuszone pandemią zmiany organizacyjne mające na celu zapewnienie Państwu bezpieczeństwa w czasie trwania kursu nie zaburzą przekazu merytorycznego, a także wzajemnych kontaktów – głównych założeń metodologicznych prowadzonych od ponad 20 lat kursów FEEA/CEEA w Polsce.

Za ukończenie każdego z kursów CEEA otrzymują Państwo punkty edukacyjne, które uznawane są w systemach ciągłego kształcenia zawodowego w anestezjologii i intensywnej terapii zarówno w krajach Europy, jak i w wielu krajach na świecie poprzez współpracę ESAIC/CEEA ze Światową Federacją Towarzystw Anestezjologicznych (WFSA). Po zaliczeniu cyklu 6 kursów CEEA otrzymują Państwo dyplom ukończenia pełnego cyklu kursów CEEA.

Podręcznik, który trzymają Państwo w rękach, ma na celu utrwalenie i pogłębienie wiedzy przedstawionej w czasie trwania kursu. Wykłady i warsztaty zostały przygotowane przez sprawdzonych na kursach CEEA, doświadczonych lekarzy anestezjologów, którzy czynnie zajmują się anestezjologią i intensywną terapią i otrzymują regularnie pozytywne oceny w Państwa ankietach oceny wykładowców kursów CEEA w Ośrod-

ku Krakowskim. Zachęcamy i dziękujemy za wypełnianie ankiet oceny wykładowców i ankiet dotyczących organizacji i wartości kursu.

Życzymy satysfakcji z uczestnictwa w szkoleniach CEEA i udanego pobytu w Krakowie.

Zapraszamy Państwa serdecznie na następujące kursy:

- nr 5. *Neurologia, znieczulenie regionalne i terapia bólu* (1–4 grudnia 2021 r.)
- nr 2. *Serce i krążenie* (20–23 kwietnia 2022 r.)
- nr 6. *Medycyna okołooperacyjna* (7–10 grudnia 2022 r.).

Zapraszamy także do udziału w XX Zjeździe Polskiego Towarzystwa Anestezjologii i Intensywnej Terapii (www.anest.eu), który odbędzie się w Krakowie w dniach 29–31 sierpnia 2021 roku, prawie 175 lat od pierwszego znieczulenia wykonanego przez Mortona 16 października 1846 roku!

*Janusz Andres
Krzysztof Kobylarz
Krzysztof Zając*

Kraków, czerwiec 2021 r.

www.anest.eu

20 MIĘDZYNARODOWY
ZJAZD POLSKIEGO
TOWARZYSTWA ANESTEZJOLOGII
I INTENSywNEJ TERAPII
KRAKÓW, [HTTPS://ANEST.EU](https://anest.eu)
29–31 SIERPNIA 2021

